

Висновки. Отже, у роботі було розкрито усі заплановані аспекти, а саме: зроблено аналіз структури аграрних підприємств загалом та аграрного середовища, висвітлено перелік основних та спеціальних видів документів, що перебувають в аграрних підприємствах, охарактеризовано діяльність ТОВ Вінниччини: ТОВ «Агроресурс» та ТОВ «Акбар». У процесі дослідження аграрних ТОВ було з'ясовано, що Вінниччина має велику кількість товариств з обмеженою відповідальністю, які активно співпрацюють.

Abstract. This article reveals the peculiarities of keeping the documentation of LLCs, whose activities are focused on the agricultural industry. Methods of scientific knowledge were used to reveal the topic: analysis and synthesis, explanatory, comparative and generalizing methods. The peculiarities of documentation management by limited liability companies are considered, the specifics of individual agricultural enterprises are characterized, as well as the prospects for the development of agricultural LLCs.

Keywords: LLC, agrarian industry, agrarian enterprises.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Devis S. H., Goldberg P. A. A concept of agribusiness. Boston Mass: Harvard Univ. 1957.
2. Види сільськогосподарських підприємств в Україні: стаття. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/umovi_vedennya_agrobiznesu/vidi_silskogospodarskikh_pidpriemstv_v_ukraini (дата звернення: 23.05.2021).
3. Про товариства з обмеженою відповідальністю: Закон України № 13 від 06.02.2018. *Верховна Рада України*. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 04.10.2022).
4. Кількість зареєстрованих юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання з розподілом за ознакою статі керівника: статистичні дані. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/7567-2022-02-04-10-58-49.html> (дата звернення: 04.10.2022).

УДК 811'112'25 (043.2)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (на матеріалі книги Сергія Жадана «Депеш Мод»)

О. В. Росоха, В. М. Манакін

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей перекладу власних назв у художній літературі на матеріалі україномовної книги Сергія Жадана «Депеш Мод». Актуальність обраної теми зумовлена з одного боку наростаючим дослідницьким інтересом до ономастичного простору різних країн, а з іншого – відсутністю комплексного системного дослідження їхнього перекладу в мовній паралелі: українська–німецька–англійська мови. У праці висвітлено поняття оніму, а також визначено їхні способи перекладу в німецькомовному та англійськомовному текстах, зокрема: транскрипція, транслітерація, калькування, транспозиція та аналогова заміна. На основі зіставного методу було проаналізовано власні назви та їх переклад німецькою / англійською мовами.

Ключові слова: власна назва, переклад, художня література, структурно-семантичні особливості, іменник.

Вступні зауваження. Роль власних назв у системі мови спрямована на виявлення та називання певного об'єкта, його обговорення, передачу додаткової інформації, висловлення почуття й особистого ставлення та оцінки об'єкта. Оними – це лише іменники або слова, що вживаються за їх значенням (субстантивовані прикметники, числівники, дієслівні форми тощо, а також словосполучення та предикативні конструкції). Власні назви – це вторинні, генетично похідні апелятивні мовні одиниці, які з'являються лише тоді, коли денотат має загальне найменування.

Особливостям власних назв, їхній класифікації та способам їхнього перекладу присвячена низка праць, що свідчить про постійний дослідницький інтерес до цього питання. Дослідженням власних назв з лексико-семантичного погляду займалися Л. О. Кравченко, В. А. Ніконов, О. В. Суперанська та інші. З іншого ракурсу, а саме у ключі етимології, власні назви досліджувалися В. В. Лучиком, О. С. Стрижаком, М. М. Торчинським та іншими. Особливостям перекладу власних назв присвячені роботи І. С. Алексєєвої, В. М. Кам'янця, Т. Р. Кияка та інші.

Мета роботи полягає в дослідженні особливостей перекладу власних назв у мовній паралелі: німецька–англійська–українська мови. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: розглянути загальну характеристику власних назв; розглянути різ-

ницю між власними та загальними назвами; схарактеризувати способи перекладу власних назв; проаналізувати вживання власних назв у романі «Депеш Мод»; визначити особливості перекладу власних назв у романі.

Об'єктом дослідження є власні назви у сучасній художній німецько-, англо- та україномовній літературі на матеріалі роману С. В. Жадана «Депеш Мод».

Предметом дослідження є структурні та семантичні особливості власних назв, а також способи їхнього перекладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Власні назви – це величезний лексичний мовний пласт, який вивчається ономастикою та особливістю якого є лінгвістична основа. До нього також входять етнографічні, історичні, географічні, соціологічні та літературознавчі компоненти, які допомагають лінгвісту розрізнити особливості іменованих об'єктів. Власні назви існують з давніх часів і широко використовуються дотепер.

Повна відсутність відповідності тієї чи іншої лексичної одиниці однієї мови у словниковому складі іншої мови зустрічається досить часто. У цих випадках заведено говорити про так звану безеквівалентну лексику. Йдеться про лексичні одиниці (слова і стійкі словосполучення) однієї з мов, які не мають ні повних, ні часткових еквівалентів серед лексичних одиниць іншої мови. Власні назви належать саме до безеквівалентної лексики, оскільки не мають постійних відповідників у лексиці іншої мови. Наприклад, прізвище *Чубенко* або назви таких населених пунктів як *Літин* і *Вовчинець* ніяких еквівалентів у німецькій та англійській мові не мають, на відміну від відомих прізвищ чи населених пунктів, наприклад *Одеса*, *Харків*, *Шевченко*, *Франко*.

Власні назви перекладаються такими способами, як транскрипція, транслітерація, калькування, транспозиція, аналогова заміна, створення неологізму. Однак у кожного є свої обмеження, тому жоден із цих методів не можна вважати універсальним.

1. У перекладі твору німецькою мовою траплялися такі способи перекладу, як транскрипція, транслітерація та калькування. Способом транскрипції / транслітерації у романі були перекладені маловідомі німецькому читачу хремотоніми, тому і не було потреби у пошуку їхнього еквіваленту або додавання пояснення, напр.: *фотоапарат «Фед-5»* 'FED-5'.

Калькуванням же своєю чергою були перекладені ті хремотоніми, сенс яких автор та перекладач хотіли підкреслити, напр.: *орден Леніна* 'Leninorden'.

Способом перекладу, що переважає у творі, виявилася транскрипція. За її допомогою було перекладено 67 власних назв, серед яких 30 топонімів, 33 антропоніми, 3 хремотоніми та 1 ергонім, напр.: *«Нива»* 'Niwa'.

Способом калькування було перекладено 22 власні назви, серед яких 3 топоніми, 4 хремотоніми, 12 антропонімів та 6 ергонімів, напр.: *Церква Ісуса* 'Kirche Jesu'.

Транслітерацією було перекладено 3 власні назви, серед яких 2 ергоніми та 1 антропонім, напр.: *КГБ* 'KGB'.

Українські імена та прізвища передаються здебільшого на основі їх фонемноорфографічної структури, тобто транскрибуються, напр.: *Павлова Віра Наумівна* 'Pawlowa Wira Naumiwna'. Більшість промовистих імен було перекладено калькуванням для збереження їх значення, напр.: *Саша Карбюратор* 'Sascha Zündkerze'. Але у романі зустрічаються і промовисті топоніми, у перекладі яких доречно використовувати калькування, як спосіб передачі сенсу географічного місця, напр.: *Холодна Гора* 'Kalten Berg'.

Калькуванням у романі перекладаються соціальні, медичні та освітні ергоніми, напр.: *Церква Ісуса* 'Kirche Jesu'.

2. У перекладі твору англійською мовою зустрілися такі способи перекладу, як транскрипція, транслітерація, калькування, транспозиція та аналогова заміна.

Методом перекладу, який переважає у творі, виявилася транскрипція. За її допомогою було перекладено 32 власні назви, зокрема 21 антропонім, 8 топонімів, 2 ергоніми та 1 хремотонім, напр.: *станція Чугуїв* 'Chuhuiv', *Гоша* 'Gosha', *Маруся* 'Marusia'.

Транслітерацією було перекладено 25 власних назв, серед яких 11 антропонімів, 8 топонімів, 4 хремотоніми та 2 ергоніми, напр.: *Сталін* 'Stalin', псевдонім Сталіна *Коба* 'Koba', *Буратіно* 'Buratino'.

Способом калькування було перекладено 22 власні назви, серед яких 8 топонімів, 7 антропонімів, 4 ергоніми та 3 хрематоніми, напр.: *Моряк* 'Sailor', *південний Коннектикут* 'southern Connecticut', *Какао* 'Cocoa'.

Транспозиція була використана для 8 власних назв, серед яких 5 топонімів, 2 антропоніми та 1 ергонім, напр.: *Росія* 'Russia'.

Аналоговою заміною було перекладено 3 власні назви, серед яких 2 хрематоніми та 1 топонім, напр.: *Музична Толока* 'Musical Partners'.

Методом аналогової заміни було перекладено 1 хрематонім – пісня «*Мамині очі*» «'A Leer to Mama'».

Українські імена та прізвища переважно передаються транскрипцією, оскільки деякі наші голосні та приголосні в англійській мові не мають еквівалентних звуків, їх потрібно замінити схожими звуками, напр.: *Володя* 'Volodia'. Промовисті оніми у творі перекладаються поєднанням кількох стратегій, напр.: *Вася Комуніст* 'Vasia the Communist' перекладено поєднанням транскрипції та калькування. Також у романі можемо спостерігати відтворення антропонімів шляхом калькування. Здебільшого це відбувається, коли ім'я чи прізвище є словосполученням і перекладач передає його дослівно, напр.: *святий Петро* 'Saint Peter'.

Було виявлено два основних методи перекладу топонімів: калькування, напр.: *Дикий Захід* 'Wild West', й транскрипція, напр.: *Холодна гора* 'Kholodna Hora'. Хоча останній приклад є промовистим топонімом, у перекладі яких зазвичай використовується калькування. Щоб передати сенс географічного місця, перекладач вирішив доцільним перекласти його саме транскрипцією. Також у перекладі топонімів, частиною яких є загальними назвами, перекладач використовував метод калькування щодо загальної назви, напр.: *вулиця Гоголя* 'Gogol Street'. Метод транспозиції також виявився одним із найхарактерніших для перекладу топонімів, напр.: *Ольстер* 'Ulster'.

Методом перекладу ергонімів, що превалює, виявилось калькування, напр.: «*Хімік*» 'Chemist'. Друге місце за частотою використання у перекладі ергонімів посідають транскрипція, напр.: *Депеш Мод* 'Depeche Mode', *Ролекс* 'ROLEX' та транслітерація, напр.: «*Металіст*» 'Metalist'.

Хоча у романі представлено досить мало одиниць хрематонімів, палітра стратегій їх перекладів досить різноманітна. Найпоширенішим способом перекладу виявилася транслітерація, напр.: *Макаров* 'makarov', «*ФЕД 5*» 'FED 5'. Один хрематонім був перекладений за допомогою поєднання калькування й транслітерації – *орден Леніна* 'order of Lenin'. За допомогою інших перекладацьких стратегій було перекладено по одному хрематоніму: калькування – *Південний вокзал* 'South Station', транскрипція – сільськогосподарський комбайн «*Нива*» 'Nyva', аналогова заміна – пісня «*Мамині очі*» "A Leer to Mama".

Висновки. Отже, одним із найпоширеніших способів передачі власних імен як німецькою, так і англійською мовою є транскрипція – це метод перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її звукової форми за допомогою літер мови перекладу, коли «кожній фонемі вихідної мови знайдено відповідність у фонемному складі» іншої мови. Транскрипцією було перекладено 67 власних назв, серед яких 30 топонімів, 33 антропоніми, 3 хрематоніми та 1 ергонім. Саме транскрипція переважає, адже це один із найточніших видів перекладу, тому що при перекладі транскрипцією передається весь колорит мови оригіналу.

Було з'ясовано, що при перекладі найчастіше використовується метод транскрипції, тому що використовуючи цей метод у перекладі, власні імена зберігають властиві їм оригінальність та національний колорит. А найменш продуктивним методом перекладу є транспозиція через свою недослідженість та досить істотні скорочення або, навпаки, додавання до тексту оригіналу при перекладі, що є актуальним для обох порівнюваних мов.

Abstract. The article is devoted to the study of the peculiarities of the translation of proper names in fiction on the material of Serhii Zhadan's Ukrainian-language book "Depeche Mode". The relevance of the chosen topic is caused, on the one hand, by the growing research interest in the onomastic space of different countries, and on the other hand, by the lack of a comprehensive systematic study of their translation in the linguistic parallel: Ukrainian–German–English. The paper highlights the concept of proper names, as well as defines their translation methods in German and English

texts, in particular: transcription, transliteration, calquing, transposition, and analogue replacement. Based on the comparative method, proper names and their translation into German / English are analysed.

Keywords: proper name, translation, fiction, structural and semantic features, noun.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Жадан С. Дешпеш Мод. Харків: Фоліо, 2004. 122 с.
2. Zhadan Serhiy. Depeche Mode. Oosterhout: Glasoslav Publications B. V., 2013. 202 p.
3. Zhadan Serhiy. Depeche Mode. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2007. 191 S.
4. Бияк Н. Я. Особливості найменувань осіб в українській художній прозі та збереження їх функцій у німецькомовних перекладах: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2004. 19 с.
5. Вегеш А. Ономастична територія Сергія Жадана. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2007. Вип. 16. С. 74–78.
6. Гаврилюк І. С. Поетонімні опозиції в художньому тексті: лінгвальні параметри типологізації: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Вінниця, 2017. 210 с.
7. Кононенко В. Український новостиль: лінгвопоетика художнього дискурсу Сергія Жадана. *Науково-теоретичний журнал Інституту українознавства при Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника*. 2018. Вип. 19. С. 17–31.

УДК 811,111'161.2–115

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНІМІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (на матеріалі власних назв ресторанних закладів США)

О. А. Сонна, В. І. Калініченко

Анотація. Статтю присвячено поданню загальної характеристики онімних одиниць в американському варіанті сучасної англійської мови на фактичному матеріалі власних назв ресторанних закладів США із фокусуванням на окремих структурних аспектах аналізованої вибірки номінацій, сформованої на основі тематичних онлайн-баз і реєстрів. З'ясовано значущість такого виду онімів для сучасної американської комунікативної спільноти, за структурним критерієм виокремлено групи і типи для них моделі вибраних власних назв, проаналізовано їх кількісну репрезентацію.

Ключові слова: онім, ергонім, структура, модель, словотворення.

Дослідження сучасної культури харчування в межах лінгвокультурологічної парадигми є одним із перспективних і активно розвивається як напрям мовознавства. Якщо до 1980-х років традиції і ритуали приготування, збереження їжі і напоїв були цікавими виключно для соціологів, істориків та етнографів, то після так званого «антропологічного повороту» в лінгвістиці, який відбувся на рубежі XX–XXI століть, матеріальна культура динамічно впроваджується у комплексне навчання мови і різних типів дискурсу, репрезентуючи національні картини світу в соціально-мовних практиках [2, с. 45].

Безпосередній контакт із об'єктами соціальної сфери займає вагоме місце в житті комуніканта: наприклад, взаємодія з адміністративними, банківськими, лікувальними, навчальними закладами та закладами обслуговування і громадського харчування. Взаємодія між особою та установами такого типу обов'язково відбувається вербальним шляхом. Визначна роль у таких комунікативних інтеракціях належить власним назвам об'єктів. Власні назви (*оніми*) належать до так званих лінгвістичних джерел пам'яток мови, що містять цінну інформацію з історії розвитку мови, історії етносів, у середовищі яких виникли мови, історії культури, науки, виробництва. Власні назви, що є універсальними лексичними одиницями кожної мови, у сукупності є фундаментом наукової дисципліни *ономастики* – одного з розділів мовознавства.

Назви ресторанних закладів як лексико-граматичний клас одиниць, що має своєрідне значення і зображає дійсність, є характерним елементом певної сфери мовлення і тісно пов'язаний із вербальними засобами. Аналіз власних назв ресторанних закладів США дає змогу виявити сукупність елементів лексичного, фонетичного, орфографічного рівня, а також граматичні, стилістичні, семантичні особливості, що створюють національний колорит і відтворюють певний зв'язок із природними, кліматичними умовами, культурою, традицією та історією.